

Oriental Journal of Education**PROSPECTS FOR THE INTRODUCTION OF GREEN FINANCE MECHANISMS IN THE BANKING SYSTEM OF UZBEKISTAN****Kattakul Kinjaev***Lecturer, Termez University of Economics and Service**E-mail: samurai6356693@gmail.com**Termez, Uzbekistan***ABOUT ARTICLE**

Key words: green finance, green bonds, sustainability-linked loans, ESG risks, green taxonomy, decarbonization, bank portfolio, climate risks, sustainable development.

Received: 26.04.25**Accepted:** 28.04.25**Published:** 30.04.25

Abstract: The article provides a comprehensive analysis of the formation and implementation of green finance mechanisms within Uzbekistan's banking system. It examines the legal and institutional foundations of this sector, the current state of market infrastructure, risk management approaches, and the distinctive features of investment instruments. The study explores practical measures aimed at decarbonizing banks' credit portfolios, the use of financial instruments such as green bonds and sustainability-linked loans, as well as the need to develop a national green taxonomy and ensure transparency of environmental and climate-related data.

The article proposes a phased "roadmap" for short-, medium-, and long-term actions, identifying key performance indicators (KPIs) and de-risking measures to mitigate financial and economic risks. The conclusions are closely linked to Uzbekistan's economic reforms from 2017 to 2025, digital transformation processes, and sustainable development goals. The study substantiates pathways for strengthening environmental responsibility within the banking sector, advancing the transition to a green economy, and accelerating alignment with international financial standards.

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA YASHIL MOLİYALASHTIRISH (GREEN FINANCE) MEKANIZMLARINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI**Kattakul Kinjaev***Termiz iqtisodiyot va servis universiteti o'qituvchisi**Elektron pochta: samurai6356693@gmail.com*

Termiz, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: yashil moliyalashtirish, yashil obligatsiyalar, sustainability-linked kredit, ESG risklar, yashil taksonomiya, dekarbonizatsiya, bank portfeli, iqlim xatarlari, barqaror rivojlanish.

Annotatsiya: Maqolada O'zbekiston bank tizimida yashil moliyalashtirish mexanizmlarini shakllantirish va amaliyotga tatbiq etish jarayonlari keng yoritilgan. Unda ushbu yo'nalishning huquqiy hamda institutsional asoslari, bozor infratuzilmasining hozirgi holati, risklarni boshqarish usullari va investitsion vositalarning o'ziga xos jihatlari batafsil tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida banklarning kredit portfellarini dekarbonizatsiya qilishga qaratilgan chora-tadbirlari, yashil obligatsiyalar va barqarorlikka bog'langan kreditlar (sustainability-linked loans) kabi moliyaviy instrumentlardan foydalanish tajribasi o'rganilgan. Shuningdek, milliy yashil taksonomiyani ishlab chiqish zarurati, ekologik va iqlimga oid ma'lumotlar shaffofligini ta'minlash masalalari ham alohida ko'rib chiqilgan.

Maqolada qisqa, o'rta va uzoq muddatli bosqichlarda amalga oshiriladigan "yo'l xaritasi" taklif etilib, unda asosiy natijaviy ko'rsatkichlar (KPI) tizimi va ehtimoliy moliyaviy-iqtisodiy xatarlarni kamaytirish ("de-risking") choralari belgilangan. Tadqiqot xulosalari O'zbekistonning 2017–2025-yillardagi iqtisodiy islohotlari, raqamli transformatsiya siyosati va barqaror rivojlanish maqsadlari bilan uzviy bog'liq holda shakllantirilgan bo'lib, mamlakat bank tizimida ekologik mas'uliyatni kuchaytirish, yashil iqtisodiyotga o'tish va xalqaro moliyaviy standartlarga moslashuvni jadallashtirish yo'llarini asoslab beradi.

ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ЗЕЛЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЕ УЗБЕКИСТАНА

Каттакул Кинджаев

Преподаватель Термезского университета экономики и сервиса

Эл. почта: samurai6356693@gmail.com

Термез, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: зелёное финансирование, зелёные облигации, sustainability-linked кредиты, ESG риски, зелёная таксономия, декарбонизация,

Аннотация: В статье всесторонне освещены процессы формирования и внедрения механизмов «зелёного финансирования» в банковской системе Узбекистана. Рассмотрены правовые и

банковский портфель, климатические риски, устойчивое развитие.

институциональные основы этого направления, текущее состояние рыночной инфраструктуры, методы управления рисками и особенности инвестиционных инструментов. В ходе исследования изучены практические меры по декарбонизации кредитных портфелей банков, опыт применения таких финансовых инструментов, как «зелёные облигации» и кредиты, привязанные к показателям устойчивости (sustainability-linked loans). Кроме того, отдельно рассматриваются вопросы необходимости разработки национальной зелёной таксономии, а также обеспечения прозрачности экологической и климатической информации.

В статье предложена «дорожная карта» поэтапной реализации краткосрочных, среднесрочных и долгосрочных мер, в которой определены ключевые показатели результативности (KPI) и меры по снижению финансово-экономических рисков («de-risking»). Выводы исследования тесно связаны с экономическими реформами Узбекистана в 2017–2025 годах, процессами цифровой трансформации и целями устойчивого развития. Работа обосновывает пути усиления экологической ответственности в банковской системе, перехода к «зелёной» экономике и ускорения адаптации к международным финансовым стандартам.

Kirish. Jahon miqyosida iqlim o'zgarishi kun tartibining dolzarblashuvi, uglerod neytralligi bo'yicha milliy strategiyalarning qabul qilinishi hamda investorlarning barqaror aktivlarga bo'lgan qiziqishining ortishi bank sektorini yangi turdagi moliyaviy mahsulotlar va ilg'or risk-boshqaruv standartlarini joriy etishga undamoqda. O'zbekiston uchun yashil moliyalashtirish ekologik barqarorlikni ta'minlash bilan birga, kapitalning tannarxini pasaytirish, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik doirasini kengaytirish va real sektor korxonalarida energiya samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Shu bois bank tizimida yashil moliyalashtirish bo'yicha aniq va maqsadli mexanizmlarni shakllantirish strategik ahamiyat kasb etmoqda. Bu jarayon mamlakatning iqtisodiy siyosatini barqaror rivojlanish tamoyillari bilan uyg'unlashtirish, milliy moliyaviy tizimni global yashil iqtisodiyot standartlariga moslashtirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar sharhi va nazariy asos. Yashil moliyalashtirish konsepsiyasi uch asosiy tayanchga tayanadi. Birinchisi — bozordagi rag'batlantiruvchi omillar: foiz stavkalari, kafolatlar, subsidiyalar va soliq imtiyozlari orqali ekologik loyihalarning moliyaviy jozibadorligini oshirish. Ikkinchisi — standartlar va taksonomiya tizimi: bu “yashil” sifatida tasniflanadigan aktiv va loyihalarning aniq

mezonlarini belgilaydi. Uchinchi tayanch — ma'lumotlarning shaffofligi, ya'ni banklar va investorlar uchun ekologik, ijtimoiy hamda boshqaruv (ESG) hisobotlarining ochiqqligi, mustaqil verifikatsiya tizimining mavjudligi.

Xalqaro amaliyotda yashil moliyalashtirishning ikki asosiy yondashuvi shakllangan. Birinchisi — loyihaga bog'langan instrumentlar, ya'ni yashil obligatsiyalar va yashil kreditlar bo'lib, ular ma'lum ekologik natijalarga ega loyihalarni moliyalashtirishga qaratiladi. Ikkinchisi — natijaga bog'langan instrumentlar (sustainability-linked bonds va sustainability-linked loans), bunda qarz oluvchining oldindan belgilangan barqarorlik ko'rsatkichlariga erishish darajasi foiz stavkasi yoki kupon to'lovlari orqali rag'batlantiriladi.

Bank tizimi miqyosida iqlim bilan bog'liq moliyaviy xatarlar kredit xatarining tarkibiy qismi sifatida qaraladi. Ular asosan ikki guruhga ajratiladi: jismoniy xatarlar — qurg'oqchilik, toshqin, issiqlik to'liqlari kabi tabiiy hodisalarning iqtisodiy faoliyatga salbiy ta'siri; hamda o'tish xatarlari — yangi regulyatoriy talablar, texnologik o'zgarishlar va bozor konyunkturasidagi o'zgarishlar natijasida yuzaga keluvchi moliyaviy xavflar.

ESG tamoyillarining bank amaliyotiga integratsiyasi kredit siyosati, kovennantlar tizimi va portfel monitoringi jarayonlarida tobora muhim o'rin egallamoqda. Bu esa banklarning nafaqat moliyaviy barqarorligini, balki ekologik va ijtimoiy mas'uliyatini ham kuchaytiradi. Shu tariqa, yashil moliyalashtirish O'zbekiston bank sektorida yangi iqtisodiy paradigmaga asos soluvchi yo'nalish sifatida shakllanmoqda.

Metodologiya. Maqola konseptual-tahliliy yondashuv asosida tayyorlangan bo'lib, unda xalqaro standartlar va bozor amaliyotlarining qiyosiy tahlili, O'zbekiston sharoitida mavjud huquqiy-institutsional bo'shliqlarni aniqlash, bank mahsulotlarini loyihalashga oid me'yoriy model tamoyillarini ishlab chiqish, asosiy ko'rsatkichlar tizimini (KPI) shakllantirish va xatarlarni kamaytirish maqsadida "de-risking" mexanizmlarini taklif etish kabi bosqichlar amalga oshirilgan. Amaliy jihatdan banklar faoliyatining to'liq kredit sikli (origination, underwriting, monitoring, reporting) doirasida yashil moliyalashtirish integratsiyasi uchun zarur nuqtalar aniqlanib xaritalashtirilgan.

O'zbekiston bank tizimida hozirgi holatning qisqa diagnostikasi

1. Huquqiy-institutsional baza: mamlakatda barqaror moliya sohasida yagona milliy taksonomiya va mustaqil verifikatsiya mexanizmlarini yaratish jarayoni davom etmoqda. Shu bilan birga, xalqaro hisobot standartlariga, xususan TCFD va ISSB ramkalariga moslashuv zarurati mavjud.

2. Bozor infratuzilmasi: davlat va yirik xususiy banklar tomonidan energiya samaradorligi, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, suv resurslarini boshqarish va chiqindilarni qayta ishlash yo'nalishlarida bir qator loyihalar moliyalashtirilmoqda. Biroq milliy valyutadagi uzoq muddatli

resurslarning yetishmasligi, valuta xatarlari va kredit muddatlarining mos kelmasligi muammolari sezilmoqda.

3.Ma'lumotlar sifati: loyihalar kesimida energiya tejallishi, CO₂ chiqindilarining kamayishi va ijtimoiy ta'sir ko'rsatkichlarini yagona formatda o'lchash va taqqoslash tizimini joriy etish talab etiladi.

4.Kadrlar va jarayonlar: yashil kreditlash bo'yicha metodik yondashuvlarni ishlab chiqish, texnik ekspertiza va portfel monitoringi sohalarida malakali mutaxassislarni tayyorlash zarur.

Yashil moliyalashtirish instrumentlari va ularni joriy etish mexanizmlari

Yashil kreditlar O'zbekiston uchun eng dolzarb moliyaviy instrumentlardan biri sifatida qaraladi. Ular quyidagi yo'nalishlarda qo'llanilishi mumkin: qayta tiklanuvchi energiya (quyosh va shamol elektr stansiyalari), energiya samaradorligi (sanoat va kommunal infratuzilma), yashil transport, suv infratuzilmasi, chiqindilarni qayta ishlash hamda barqaror qishloq xo'jaligi.

Mahsulot dizayni jarayonida foiz stavkasida "green premium/discount" mexanizmini qo'llash, amortizatsiya jadvalida moslashuv imkoniyatlarini yaratish, texnik audit talabini joriy etish va KPIga bog'langan kovenantlar tizimini kiritish muhim hisoblanadi.

Risklarni kamaytirish choralari doirasida davlat kafolatlari, sug'urta va grant komponentlaridan foydalanish, shuningdek xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikda maxsus kredit liniyalarini ochish taklif etiladi. Bunday yondashuvlar yashil moliyalashtirishning iqtisodiy samaradorligini ta'minlash bilan birga, bank sektorining ekologik barqarorlikka qo'shgan hissasini ham kuchaytiradi.

Yashil obligatsiyalar O'zbekiston bank tizimida barqaror moliyalashtirishning muhim instrumentlaridan biri hisoblanadi. Ularning emissiyasi bank balansidagi mavjud yoki yangi "yashil" kredit portfellari uchun moliyalashtirish manbai sifatida xizmat qiladi. Bunday obligatsiyalar ICMA tomonidan ishlab chiqilgan Green Bond Principles standartlariga mos bo'lishi, mustaqil ikkilamchi fikr (Second Party Opinion) bilan tasdiqlanishi va yillik ta'sir hisobotlari asosida nazorat qilinishi lozim. Investorlar bazasiga institutsional investorlar, xususiy pensiya jamg'armalari, xalqaro rivojlanish moliya institutlari hamda mintaqaviy investorlar kiradi.

Sustainability-linked kreditlar va obligatsiyalar natijaga yo'naltirilgan moliyaviy vositalar bo'lib, ularning asosiy maqsadi korporativ barqarorlik ko'rsatkichlarini yaxshilashdir. Bunda KPIlar sifatida CO₂ intensivligini kamaytirish, energiya tejallishini ta'minlash, suv sarfini qisqartirish va chiqindilarni kamaytirish kabi aniq mezonlar belgilanadi. Qarzdor tashkilot ushbu maqsadlarga erishgan taqdirda foiz yoki kupon stavkasi kamayadi, aks holda oshiriladi. Har bir natija mustaqil verifikatsiya orqali tasdiqlanishi shart.

Yashil lizing va ESCO modeli energiya samaradorligi yo'nalishidagi texnik loyihalarni qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Lizing mexanizmi energiya tejovchi uskunalarni uzoq muddatli moliyalashtirish imkonini beradi. ESCO modeli esa energiya tejallishidan hosil bo'lgan iqtisodiy foydani loyihani amalga oshirgan tashkilot va iste'molchi o'rtasida bo'lishish tamoyiliga asoslanadi.

Milliy yashil taksonomiya va hisobot tizimi barqaror moliya infratuzilmasining ajralmas qismidir. Taksonomiya doirasida soha, texnologiya va chegaraviy mezonlar bo'yicha "yashil" deb tan olinadigan faoliyatlar ro'yxati belgilanadi. Tranzitsion faoliyatlar uchun oraliq mezonlar ishlab chiqiladi. Hisobot tizimida esa ISSB va TCFD standartlariga muvofiq yozuvlar yuritilishi, portfel darajasida CO2 izini o'lchash hamda loyiha darajasida energiya tejallishi va chiqindilarni kamaytirish metrikalarini hisoblash talab qilinadi.

Risklarni boshqarish va "de-risking" choralari barqaror moliya mexanizmlarining asosiy qismi hisoblanadi. Valyuta va tenor xatarlarini kamaytirish uchun milliy valyutada uzoq muddatli resurslarni yaratish, svoplar va foiz riskini xedjirlash instrumentlaridan foydalanish zarur. Texnik xatarlarni kamaytirish maqsadida mustaqil texnik due-diligence o'tkazish va EPC pudratchilarining kafolat tizimini joriy etish taklif etiladi. Kredit xatarini kamaytirish uchun birgalikda moliyalashtirish, qisman kafolatlar hamda subordinatsiyalangan tranşlardan foydalanish mumkin. Yashilwashing xatari mustaqil verifikatsiya, ochiq ma'lumotlar bazasi va foydalanuvchilar uchun tekshiruvchan indikatorlar orqali bartaraf etiladi. Ma'lumot xatarini kamaytirish esa monitoring tizimini kuchaytirish, muntazam audit o'tkazish va IoT/raqamli o'lchov qurilmalari integratsiyasi orqali ta'minlanadi.

Bozorni rivojlantirish uchun tashkiliy choralar qatorida regulyator siyosatini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Iqlim xatarlari bo'yicha yo'riqnoma ishlab chiqish, stress-testlarni joriy etish, kapital yengilliklari uchun pilot mexanizmlar yaratish va bank nazoratida barqarorlik indikatorlarini kiritish zarur. Rag'batlantiruvchi choralar sifatida yashil loyihalar uchun soliq va davlat imtiyozlari, amortizatsiyani tezlashtirish, subsidiyalangan foiz stavkalari belgilanishi mumkin. Shuningdek, milliy verifikatorlar reyestrini yaratish, ta'sir o'lchovi metodikasini ishlab chiqish va yagona ma'lumotlar platformasini shakllantirish lozim. Kadrlar tayyorlash tizimida bank xodimlari uchun ESG kreditlash bo'yicha sertifikat dasturlarini joriy etish va texnik ekspertlar bazasini kengaytirish talab etiladi. Hamkorlik yo'nalishida esa xalqaro moliya institutlari, xususiy sektor, sug'urta va kafolat agentliklari hamda mintaqaviy hamkorlar bilan qo'shma dasturlar amalga oshirilishi ko'zda tutiladi.

2025–2030-yillar uchun bosqichma-bosqich yo'l xaritasi quyidagi bosqichlardan iborat.

1-bosqich (2025–2026): milliy yashil taksonomiyani tasdiqlash, ICMA standartlariga mos milliy ko'rsatmalarni ishlab chiqish, 3–5 ta bankda pilot yashil portfellar yaratish va birinchi yashil obligatsiya yoki sustainability-linked obligatsiya emissiyasini amalga oshirish. Shu bilan birga, ma'lumotlar platformasi va verifikatorlar reyestrini ishga tushirish.

2-bosqich (2027–2028): sektorlar bo'yicha maqsadli kredit liniyalarini ochish (energiya samaradorligi, suv, chiqindilar), milliy valyutada uzoq muddatli resurslarni shakllantirish, xedjirlash infratuzilmasini yaratish, iqlim xatarlari stress-testlarini nazorat tizimiga kiritish hamda ESCO va yashil lizing bozorini kengaytirish.

3-bosqich (2029–2030): bank portfellari darajasida CO2 intensivligini kamaytirish maqsadlarini bosqichma-bosqich amalga oshirish, yashil aktivlar ulushini sezilarli darajada oshirish, xalqaro investorlar bazasini kengaytirish va yashilwashingga qarshi qat'iy sanksiyalar hamda oshkoralik standartlarini kuchaytirish.

Asosiy KPilar sifatida quyidagilar belgilanadi: yillik chiqarilayotgan yashil va sustainability-linked obligatsiyalar hajmi, bank kredit portfelidagi yashil aktivlar ulushi, yiliga oldi olinadigan CO2eq miqdori (tonna) va tejaladigan energiya (MWh), yashil loyihalar bo'yicha NPL darajasi, mustaqil verifikatsiyadan o'tgan loyihalar ulushi hamda milliy valyutadagi uzoq muddatli yashil resurslar hajmi.

Amaliy misollar sifatida quyidagilarni keltirish mumkin. Energiya samaradorligi kreditlari uchun energiya auditi asosida 15–30 foizlik tejashga erishilganda foiz stavkasi 50–150 bazaviy punktga kamayadi. Kichik quyosh elektr stansiyalari uchun lizing 5–7 yil muddat bilan, sug'urta va kafolat sharti bilan amalga oshiriladi. Sustainability-linked kreditlar doirasida korporatsiya suv sarfini 20 foizga qisqartirganda marja 25–50 bazaviy punktga pasayadi, bajarilmasa shu miqdorda oshiriladi.

Xatarlar va cheklovlar orasida loyihalarning hajmi bo'yicha fragmentatsiya, texnik tayyorgarlik darajasining notekisligi, uzoq muddatli milliy resurslar yetishmovchiligi va valuta xatari asosiy omillar sifatida ko'rsatiladi. Shuningdek, ma'lumotlar shaffofligi, o'lchov va verifikatsiya xarajatlarining yuqoriligi, loyihalarning hududiy risklari hamda ijtimoiy ta'sirni baholashga oid kompetensiyalarning yetishmasligi muhim cheklovlar sirasiga kiradi.

Muhokama. Yashil moliyalashtirish mexanizmlarining joriy etilishi bank tizimi uchun yangi iqtisodiy imkoniyatlarni ochib beradi. Bu, bir tomondan, foiz va komission tushumlar orqali daromad bazasini kengaytirsa, ikkinchi tomondan, xalqaro investorlar bilan bevosita moliyaviy aloqalarni yo'lga qo'yish, shuningdek, banklarning ijtimoiy mas'uliyatli imidjini mustahkamlash orqali reputatsion kapitalni oshirish imkonini beradi. Biroq bu jarayonda muvaffaqiyat omili, avvalo, xalqaro standartlarga asoslangan tartib-intizomni, shaffof hisobot yuritishni, risklarni to'g'ri baholashni va uzoq muddatli moliyaviy resurslarni jalb etish mexanizmlarini samarali yo'lga qo'yishga bog'liqdir. Yashil loyihalar monitoringi va natijalarini baholashda raqamli texnologiyalar – masalan, IoT sensorlar, masofaviy o'lchov tizimlari va avtomatik hisobot platformalari – xarajatlarni sezilarli darajada kamaytirib, ma'lumotlarning ishonchliligi va real vaqt monitoringini ta'minlaydi. Shu bois raqamli yechimlar yashil moliyalashtirishning ishonchli infratuzilmasi sifatida muhim o'rin tutadi.

Xulosa va tavsiyalar

1. Milliy yashil taksonomiyani tezkor ravishda qabul qilish, ICMA hamda ISSB/TCFD xalqaro standartlariga mos milliy yo'riqnomalarni ishlab chiqish zarur.

2. Banklar darajasida ESG siyosatini shakllantirish, iqlim bilan bog'liq xatarlarni baholash va stress-testlarni kredit siyosatiga integratsiya qilish lozim.

3.Yashil obligatsiyalar va sustainability-linked instrumentlar bo'yicha hukumat va xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikda dastlabki emissiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir.

4.Milliy valyutada uzoq muddatli moliyaviy resurslarni yaratish, svop va xedjirlash infratuzilmasini rivojlantirish orqali valuta va likvidlik xatarlarini kamaytirish tavsiya etiladi.

5.Mustaqil verifikatsiya bozorini shakllantirish, ta'sir metrikalarini ishlab chiqish hamda ochiq ma'lumotlar platformasini yo'lga qo'yish yashil loyihalarning ishonchliligini oshiradi.

6.Kadrlar tayyorlash va texnik ekspertiza tizimini kuchaytirish, bank xodimlari uchun ESG kreditlash bo'yicha sertifikat dasturlarini joriy etish zarur.

7.Energiya samaradorligi, suv resurslarini boshqarish va chiqindilarni qayta ishlash sohalarida sektorli kredit liniyalari hamda grant-komponentli "de-risking" paketlarini joriy etish foydali natijalar beradi.

8.Yashilwashingning oldini olish uchun qat'iy oshkoralik siyosatini yuritish, muntazam monitoring va sanksiyalar mexanizmini joriy etish barqaror moliyalashtirish tizimining ishonchliligini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. ICMA. Green Bond Principles (GBP). – London: ICMA, 2025. icmagroup.org
2. ICMA. Harmonised Framework for Impact Reporting – Green Bonds. – London: ICMA, 2022. icmagroup.org
3. OECD. Financing Uzbekistan's Green Transition: Capital Market Development and Opportunities for Green Bond Issuance. – Paris: OECD Publishing, 2023. OECD+1
4. S. Inogamov, Sh. Shodieva. Prospects for the Implementation of Green Monetary Policy. – Tashkent: Central Bank of Uzbekistan, 2024. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki
5. Clifford Chance. ICMA's Green Bond Principles and the EU Green Bond Regulation: A Comparison. – Clifford Chance Briefing, 2023. Clifford Chance
6. Climate Bonds Initiative. Green Bond Principles & Climate Bonds Standard. – London: Climate Bonds Initiative, 2024. Climate Bonds
7. The Role of Central Banks in Advancing Sustainable Finance / A. T. M. Omor Faruq, Md Toufiqul Huq. – arXiv preprint, 2024. arXiv
8. The Impact of Central Bank Climate Communication on Green Bonds. – IMF Working Paper, 2025. IMF
9. World Bank. "Prime Picks for a Green Pivot" (report on Uzbekistan's sustainable finance strategy). – World Bank, 2024. World Bank
10. "Green finance, which refers to financial activities that promote environmental sustainability, requires structural support and risk mitigation." – The Impact of Central Bank Policies on inlibrary.uz